

Каліцька Алла Василівна
Житомирський державний
технологічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доц. Обіход С.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто складові та передумови ефективної організації трудового процесу на підприємстві

Організація трудового процесу полягає в тому, що трудовий процес є завершальним етапом будь-якого виробничого процесу, а отже від його раціональності, організації, залежить ефективність праці та діяльності підприємства в цілому.

О.А. Грішнова визначає трудовий процес як матеріально і технічно обумовлений, організований процес прикладання людиною розумових та фізичних зусиль для одержання корисного результату, процес перетворення наявних ресурсів в потрібні (суспільно корисні) цінності та блага, що здійснюється і керується людиною [3].

В сучасних умовах розвитку ринкової економіки й вдосконалення управління, вироблення нової стратегії розвитку підприємств посилюється роль та значення організації трудового процесу підприємства. Згідно з підходом, обґрунтованим В.Г. Васильковим, усі види технологічних та виробничих процесів в організації можуть здійснюватися лише внаслідок праці [1]. Кожний виробничий процес можна розглядати з двох боків: як сукупність змін, що їх зазнають предмети праці, та як сукупність дій працівників, що спрямовані на доцільну зміну предмета праці. Основою будь-якого виробництва є трудовий процес – як ручного, так і механізованого. Можна чудово організувати перераховані процеси в цілому, але якщо їх серцевина – трудовий процес не буде належним чином організований, то на виході будь-якої системи буде поганий результат. Тому менеджерам усіх рангів і фахівцям, які розробляють виробничі, технологічні, управлінські та інші процеси, варто дотримуватися принципу пропорційності.

Для ефективної роботи сучасного виробництва, заснованого на застосуванні складної техніки та технологій, яке характеризується великою кількістю внутрішньовиробничих зв'язків і інформаційних потоків у сфері управління, необхідні чітка організація та проектування трудових процесів саме фахівців, прогресивні норми і нормативи, ефективні системи матеріального стимулювання високопродуктивної праці як основа не тільки організації праці на робочих місцях, але і планування, організації виробничих процесів і управління виробництвом, що й обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Про актуальність дослідження організації трудових процесів свідчать не лише численні семінари і публікації, але і практика провідних вітчизняних та зарубіжних компаній. Сучасна наукова література пропонує низку теоретико-методологічних підходів щодо досліджуваної проблематики. У цьому плані треба виокремити змістовні роботи В.Г. Василькова, який пропонує авторську класифікацію трудових процесів; О.А. Грішної, яка пропонує сучасні підходи до трактування трудових процесів, В.М. Петюха, В.М. Данюка, які вивчають механізми вдосконалення трудових процесів.

Метою дослідження організації трудового процесу є розгляд теоретичних та практичних питань організації трудового процесу підприємства, обґрунтування необхідності впровадження проектів оптимізації та визначення їх впливу на складові системи управління персоналом.

Розглядаючи складові трудового процесу варто зазначити, що основним елементом трудового процесу є операція – закінчена частина виробничого процесу з обробки одного або одночасно декількох предметів праці, яка виконується на одному робочому місці одним або групою робітників або без їхньої участі. Операція є основним об'єктом планування, обліку, контролю виробничого процесу, а також нормування праці.

Організація трудового процесу включає проектування і впровадження прогресивних методів, прийомів праці і раціональних умов його здійснення. Критеріями оптимальності трудових процесів є висока продуктивність праці при повному використанні устаткування, дотримання встановлених вимог до якості продукції, правильне поєднання елементів фізичної і розумової праці.

Організація та обладнання робочих місць працівників, створення відповідних умов для їх праці набувають дедалі більшого значення. З кожним роком збільшується обсяг оброблюваної інформації, все більше застосовуються засоби механізації та автоматизації робіт, техніка стає складнішою; виникають нові професії тощо. Все це потребує певної організації робочих місць, їх планування, устаткування, створення оптимальних умов для праці.

Організація праці на підприємстві, робочих місцях – процес багатосторонній складний, спрямований на оптимальне використання персоналу та засобів виробництва.

Раціональне використання персоналу значною мірою визначається станом нормування праці. Наукове обґрунтування кількості і якості праці є одним із важливих завдань теорії управління персоналом. Науково обґрунтовані норми праці виконують функцію міри її оплати. В обґрунтованих нормах акумулюється ефективність використання техніки, прогресивна технологія і раціоналізація організації праці. Науково обґрунтована норма є еталоном того рівня продуктивності праці, який за певних організаційно-технічних умов повинен бути досягнутий кожним працівником. Отже, обґрунтовані норми – основа організації праці, виробництва та заробітної плати. Нормування це процес визначення об'єктивно необхідних витрат робочого часу у сферах діяльності людини.

Організація робочого місця – це сукупність заходів з питань його планування, оснащення засобами виробництва та раціонального розміщення [4, с. 125].

Для комплексної оцінки якості організації робочих місць, для пошуку і приведення в дію резервів підвищення ефективності праці, використовується механізм атестації і раціоналізації робочих місць. В ході атестації комплексно

оцінюються технічний і організаційний стан робочих місць, умови праці й техніка безпеки, розглядаються можливості зростання фондівддачі, використання кваліфікаційного потенціалу працівників. Атестація робочих місць – це комплексна оцінка всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу, супутніх соціально-економічних факторів, що впливають на здоров'я і працездатність працівників у процесі трудової діяльності [2, с. 18]. Атестація дозволяє виявити відхилення від нормативних вимог або від конкретних потреб виробничого процесу чи виконавця і вдосконалити організацію робочого місця. В результаті атестації по кожному робочому місцю приймається одне з наступних рішень: продовжувати експлуатацію без змін; до завантажити; раціоналізувати; ліквідувати. Робочі місця, які підлягають ліквідації, скасовуються внаслідок чого вивільнюються робочі площі, які можна використати набагато ефективніше. Найважливішим кроком до високих показників діяльності підприємства став компетентний підхід до формування робочого колективу підприємств.

Для ефективної роботи сучасного виробництва підприємства на застосуванні складної техніки та технологій, яке характеризується великою кількістю внутрішньовиробничих зв'язків та інформаційних потоків у сфері управління, необхідні чітка організація трудових процесів. Трудовий процес є складовою частиною технологічного процесу.

Найпоширенішими методами дослідження трудових процесів є фотографія робочого часу.

Результати аналізу умов праці на підприємстві, що прямо впливають на організацію трудового процесу, свідчать про відповідність державним стандартам і встановленим нормам та нормативам.

Одним із основних показників ефективності організації трудового процесу підприємства є продуктивність праці.

Отже, аналізуючи організацію трудового процесу на підприємстві можна зробити висновки, що в цілому робочі місця і умови праці відповідають нормативним вимогам, що сприяє підвищенню продуктивності праці та раціональному використанню робочого часу, а також відповідно і зростанню ефективності діяльності підприємства в цілому.

Узагальнюючи розроблені рекомендації, варто зазначити, що раціоналізація трудових процесів на підприємстві повинна спиратись на наступні заходи:

1. Модернізація і технічне переоснащення цехів.
2. Створення нових потужностей для виробництва продукції.
3. Оновлення основних виробничих фондів підприємства, реконструкція цехів.
4. Підвищення рівня безпеки праці в цехах, соціального захисту працівників, зниження рівня травматизму.
5. Підвищення ефективності використання сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів.
7. Поліпшення якості виготовленої продукції за рахунок зниження браку.

З метою забезпечення найбільш безпечних умов праці, зниження числа випадків травматизму на підприємстві необхідно проводити наступні заходи:

- поліпшити контроль за виконанням вимог та інструкцій з техніки безпеки;
- поліпшити організацію робочих місць, укомплектувати їх технологічної відміткою;
- приділити особливу увагу і провести курсове навчання з охорони праці та техніки безпеки з робітниками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильков В.Г. Організація виробництва: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Дзюбенко Л.М. – К.: КНЕУ, 2003. – 241 с.
2. Гайдай І.Ю. Роль нормування праці в плануванні трудової діяльності підприємств / І.Ю. Гайдай // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – №4. – Т.1. – С. 19–22.
3. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / О.А. Грішнова. – 4-те вид., оновлене. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
4. Крушельницька О.В. Організація праці: навч. посібник / О.В Крушельницька, Д.П. Мельничук. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 270 с.